

Sygn. akt I CSK 109/20

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa M. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Funduszy i Polityki Regionalnej
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 września 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 20 września 2019 r. Sąd Apelacyjny w [...], w sprawie z powództwa M. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Inwestycji i Rozwoju (obecnie reprezentowanemu przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej) o zapłatę, zmienił, na skutek apelacji obu stron, wyrok Sądu Okręgowego w W. z 6 czerwca

2018 r. w ten sposób, że oddalił powództwo o zapłatę kwoty 189 309,42 zł wraz z odsetkami, oddalił apelację powódki oraz orzekł o kosztach procesu.

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła powódka, powołując się na naruszenie art. 227 w zw. z art. 382 k.p.c., art. 227 w zw. z art. 217 § 3 w zw. z art. 258 w zw. z art. 382 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 5 ust. 1 Porozumienia z 16 czerwca 2004 r. o realizacji Projektu Funduszu Spójności „[...]” w związku z § 7 ust. 7 Porozumienia z 13 października 2004 r. w sprawie systemu realizacji Funduszu Spójności zawartego pomiędzy Ministrem Środowiska oraz Ministrem Gospodarki i Pracy w związku z § 9 ust. 2 Załącznika do tego Porozumienia pt. „Zasady kontroli z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych”, art. 471 k.c. oraz art. 5 w zw. z art. 471 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ K.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna

jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepubl.). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Podawała, że w sprawie występuje istotne zagadnienia prawne i potrzeba wyjaśnienia, czy można przypisać beneficjentowi końcowemu projektu dofinansowanego z Funduszu Spójności 2004-2006 oraz [...], objętego 2% zryczałtowaną korektą systemową nałożoną przez Komisję Europejską w ramach Funduszu Spójności 2004-2006, całkowitą i wyłączną odpowiedzialność za nieprawidłowości systemowe w dokumentacjach przetargowych przygotowanych

przez tego beneficjenta, a więc za błędy wynikające z poważnych niedoskonałości systemów zarządzania i kontroli, polegające na: ograniczeniu możliwości spełniania niektórych warunków uczestnictwa w przetargu łącznie przez wszystkich członków konsorcjum, ograniczeniu podwykonawstwa, postawieniu warunku posiadania wcześniejszego doświadczenia w Polsce lub w realizacji projektów finansowanych ze źródeł UE w sytuacji, gdy wcześniej Skarb Państwa jako Instytucja Pośrednicząca pozytywnie zaopiniował te dokumentacje przetargowe jako zgodne z przepisami prawa oraz procedurami udzielania zamówień.

W ocenie skarżącej, skarga kasacyjna jest też oczywiście zasadna co do kwoty 126 080,86 zł, z uwagi na to, że dopóki strona powodowa nie wystąpiła na drogę sądową przeciwko pozwanemu, pozwany uznawał swoją odpowiedzialność do tej wysokości, a powódka otrzymywał informacje, że kwota 126 080,86 zł jest bezspornie powodowi należna i zostanie wypłacona. Doszło zatem do rażącego naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisu art. 471 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, co spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

Zdaniem powódki poprzez wydanie zaskarżonego wyroku doszło też do przyznania ochrony sądowej działaniom pozwanego w warunkach naruszenia art. 5 k.c.

5. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003/18/436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r. (II PK 284/11, niepubl.) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa,

w związku z którymi powstało, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Skarżąca nie sprostала powyższym wymaganiom. Przedstawiona przez nią problematyka nie ma charakteru abstrakcyjnego zagadnienia prawnego i jest ściśle powiązana z okolicznościami rozpoznawanej sprawy. Uszło uwagi skarżącej, że zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia, kontrowersji dotyczących ustaleń, oceny dowodów albo innych okoliczności konkretnej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2005 r., I CZ 183/04, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 11 września 2014 r., V CSK 66/14, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., I CSK 477/19, niepubl.). Zagadnienie podniesione przez skarżącą nie ma tych cech i ma kształt pytania odniesionego wyłącznie do okoliczności sprawy. Ponadto skarżąca prezentuje jedynie własne stanowisko w kwestii przypisania odpowiedzialności za nieprawidłowości systemowe w dokumentacjach przetargowych. Jest to stanowisko odmienne od wyrażonego przez Sąd drugiej instancji, ale samo to nie jest wystarczające dla przyjęcia, że skarżąca wykazała przesłankę, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

6. Odnosząc się do powołanej przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia

w szczególności czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, niepubl.).

Skarga kasacyjna w niniejszej sprawie nie zawiera dostatecznych argumentów uzasadniających występowanie tak rozumianej oczywistej zasadności. Skarżąca ograniczyła się do przedstawiania własnej oceny rozstrzygnięcia i podania, że pozwany złożył oświadczenie o uznaniu długu, oraz przytoczenia fragmentów dokumentów złożonych do akt sprawy. Rozumowanie skarżącej zmierza w tym zakresie jedynie do niedopuszczalnego podważenia ustalonego w sprawie stanu faktycznego i oceny dowodów. Tymczasem zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżąca nie wykazała również kwalifikowanego naruszenia art. 5 k.c. Przedstawione w skardze rozumowanie ogranicza się w tym zakresie do podania, że poprzez wydanie zaskarżonego wyroku doszło też do przyznania ochrony sądowej działaniom pozwanego w warunkach naruszenia zasad współżycia społecznego, w tym elementarnych zasad uczciwości, lojalności i zaufania, jakich

można i należy oczekiwać w stosunkach cywilnoprawnych, w szczególności od Skarbu Państwa jako osoby prawnej. W skardze brak jest jednak szerszego określenia tego stanowiska. Nie można więc przyjąć, że skarżąca wykazała kwalifikowane, widoczne bez potrzeby dokonania głębszej analizy, naruszenie normy art. 5 k.c.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).